

הורינו

ימי ראש השנה ושבט פרשת האזינו תשפ"ה

44

הורים מן הכ

הורינו דברות קדשך

כיבוד אב ואם בפרשת השבוע עפ"י 'המאורות הגדולים', הגאון רבי שמשון קורלנדסקי שליט"א

לפי מעשיהם של הילדים - איזה גן עדן או חלילה גהנום יהיה להוריהם.

החפץ חיים, ב'אהבת חסד'² מביא את דברי הספר 'יש נוחלין', הכותב שזכויות ומצוות שעושה הבן אחר מיתת אביו, הנן כפרה לנפש אביו, אע"פ שעושה אותן מעצמו. וכתב על זה בנו בעל השל"ה: ולא זו בלבד שמציל את אביו מדינה של גיהנום ומתירו מן הייסורים, אלא אף זו שמכניסו אחר כך לגן עדן, ונותנו במחיצת הצדיקים, כדאיתא בזוהר (סוף פרשת בחוקותי): "בן יכבד אב" - אע"פ שמחויב יותר לכבדו, דכתיב "כבד את אביך". דאם אותו הבן הולך בדרך רע ומכשול, ודאי מבזה לאביו וכו'. ואם הבן ההוא הולך בדרך הישר והטוב ומעשיו מתוקנים, ודאי שהוא מכבד לאביו בזה העולם לנגד בני האדם, ומכבד אותו בעולם הבא נגד הקב"ה. והקב"ה מרחם על האב ומושיב אותו בכיסא הכבוד" (עד כאן לשון הזוהר הקדוש).

ממשיך ה"חפץ חיים" ואומר: יתאר האדם לעצמו כאילו הוא מושלך לתוך האש או מיוסר בשאר ייסורים קשים, מה היה עז חפצו ותשוקתו שבניו יחלצו לעזרתו ויושיעוהו מצרתו. ומאיך יחשוב עד כמה היה מוסר הוא את נפשו כדי לחלץ את אביו מצרה. מתוך כך יתעורר לעשות למען נשמות אביו ואימו להצילם מעונש עוונותיהם המר ע"י מעשיו הטובים.

הלוא הוא אביך קנך הוא עשך ויכונך (ל"ב ו')

צריך לבאר מדוע נקט הפסוק בלשון "אביך". וביאר בספר מאה שערים (ל"ח) יען שאין כבוד למעלה מכבוד האב, מפני זו הסיבה בעצמה ציווה ה' לישראל שיכבדוהו ויראוהו כאילו היה אביהם שנאמר¹ הלוא מעתה קראת לי אבי אלוף נערי אָתָּה. כלומר, כאשר תקראני אביך תחשבני יולדך ומחוללך, אז וודאי לא תשוב מאחר ולא תאבד את האמונה ולמרוד בקב"ה.

וזו הייתה כוונת משה רבינו בשירת האזינו באומרו "הלוא הוא אביך קנך הוא עשך ויכונך". כלומר, כיון שהוא אביך קנך ומגדלך, והוא נשתתף עם אבותיך ביצירתך ועשך ויכונך, איך תשכחנו ולא תשמע לו, הלא אין מדרך הבן שישכח מאבותיו ולא ישמע להם ומכבדם מאוד מאוד.

ספרי מתים וספרי חיים, היום לפניך נפתחים (תפילת ר"ה) ולכאורה מובן מדוע נפתחים ספרי החיים, הרי האדם במשך השנה צובר זכויות ועבירות, וביום זה בוחנים את מעשיו. אך מדוע נפתחים גם ספרי המתים? הרי אדם שנפטר לפני חמש שנים, לא עשה במשך השנה מצוות או עבירות, אם כן, איזה שינוי יש בספריו? ובספר שם יוסף הביא בשם קדמונים כי מעשיהם של בני הנפטרים קובעים דינם לאחר מיתתם, וא"כ דנים שוב

1. ירמיהו ג' ד' ח"ב, פ"ט, עמוד קמ"ד

כשם שחובה על כל אחד ואחד מישראל ללמוד את ההלכות המצויות, כהלכות ברכות, שבת, שמירת הלשון ועוד, כך חובה על כל אדם ללמוד ולשנן את הלכות כיבוד אב ואם ומוראם, שמצווה זו היא תמידית בכל זמן, וחמורה היא עד מאוד, ואם לא ילמד את הלכותיה, מאין ידע היאך לקיימן, ויכשל בדברים רבים, מבלי לדעת שהוא נכשל.

הורינו דרך חיים

כיבוד אב ואם בהלכה ומנהג

זריזות במצווה

שמראה שזה חשוב עבורו מאוד. וההבדל הוא במקום שהוריו אינם יודעים שעושה זאת בזריזות וא"כ לא שייך הטעם של כבוד עבורם אבל הטעם הנוסף חי וקיים.

אם הילד אינו מזדרז במיוחד, הוא לא יענש שהרי זו מצווה קיומית. אך לעומת זאת אם הילד מקיים את רצון הוריו בכבודות ובעצלות גדולה, באופן שהדבר מרגיז או מצער את הוריו, הוא מבטל בכך את כבוד אביו ויענש על כך ולכן אסור לילדים להתנהג בעצלות מכוונת.

וילד המשיב לקריאת אביו "כן אבא אני בא מיד" ורץ לקראתו לשמוע בקשתו, מקיים בכך מצווה בהידור.

מצווה לרוץ ולהזדרז מאוד כאשר עושה את ציווי הוריו, כיון שבכך מוסיפים כבוד להורים, שמראים להם שהם חשובים בעינינו ורצונם חשוב לעשותו מיד, ויקבל על כך שכר מצווה. ועוד אמרו חכמים זריזים מקדימים למצוות (ונלמד גם הוא מעניין העקידה "וישכם אברהם בבוקר")

ובמדרש מובא על נפתלי בן יעקב שהיה זריז ורץ בשליחות אביו כאייל, ואביו "מצא קורת רוח ממנו". משמע שעצם הזריזות הוסיפה כבוד לאביו. וכך כותב בספר חרדים שכן ראוי לנהוג. ואלו הם למעשה שני טעמים בעשיית המצווה בזריזות. או שזריזים מקדימים למצוות או שמוסיף בכך נחת להוריו

מוסר אבין

דברים המסורים אל הלב

**וְתַרְאֵה לְפָנֶיךָ עֵקֶדָה שֶׁעֲקַד אַבְרָהָם אֲבִינוֹ
אֶת יִצְחָק בְּנוֹ עַל גְּבִי הַמִּזְבֵּחַ וְכַבֵּשׁ רַחֲמָיו וְגו' (תפילת ר"ה)**

בראש השנה מלבד תקיעת שופר שהיא מצוות היום, אנו מזכירים מספר פעמים את עקידת יצחק. היסוד הוא בדברי הגמ' אמר רבי אבהו, למה תוקעים בשופר של איל, אמר הקב"ה תקעו לפני בשופר של איל כדי שאזכור לכם עקידת יצחק בן אברהם, ומעלה אני עליכם כאילו עקדתם עצמכם לפני. והנה עקידת יצחק הרי הייתה הניסיון העשירי של אברהם אבינו, ובכל זאת אנחנו רואים שהגמ' אומרת "כדי שאזכור לכם עקידת יצחק בן אברהם", ו"כאילו עקדתם עצמכם לפני". מה אם כן הייתה מעלתו הגדולה של יצחק עצמו, מלבד הניסיון של אברהם אבינו להקריב את בנו יחידו אשר אהב?

וכך כותב בספר שם משמואל בשם אביו בעל האבני נזר שיצחק לא היה חייב להסכים לעלות על גבי המזבח כיון שהקב"ה לא ציווה אותו, אלא עשה כן רק כדי להשלים רצון אביו, ונמצא שכל עקידת יצחק הייתה מכח מצוות כיבוד אב. ויותר מכך, חז"ל אומרים כי מצינו אצל יצחק בזמן העקידה את מעשה 'כיבוד אב' הקשה והגדול ביותר שניתן למצוא אצל אדם. במדרש רבה²: "א"ר יצחק: בשעה שבקש

אברהם לעקוד יצחק בנו, אמר לו: אבא, בחור אני וחוששני שמא ידעזע גופי מפחדה של סכין ואצערך ושמא תפסל השחיטה ולא תעלה לך לקרבן, אלא כפתני יפה יפה. מיד 'ויעקוד את יצחק'. כלום יכול אדם לכפות בן שלשים ושבע? אלא לדעתו! מיד 'וישלח אברהם את ידו' וכו'.

וכן בפרקי דרבי אליעזר³: אמר יצחק לאביו אבא קשור לי שתי ידי ושתי רגלי **שלא אבעט אותך ונמצאתי מחלל כבוד אב** וקשר שתי ידי ושתי רגליו ועקדו על גבי המזבח וכו' וכן בתנא דבי אליהו⁴ "כבד את אבין ואת אמך קיים יצחק שהיה מושלך לפני אביו כשה לטבח"

וכן כותב הפייטן רבי שמעון בר יצחק ביוצרות ליום שני של ראש השנה: וְצֹאֵה יְחִיד לְקִשֹׁר יְדָיו וְרַגְלָיו לְרַגְלָהּ, שְׁלֵא יִבְעֵט מִצֹּת פְּדָד לְחֻלְלָהּ. וכן הוא בפיט שנכתב ע"י רבינו אפרים מבונא⁵: טְהוֹר הָרְאָהוּ מִזְבַּח הָרְאִשׁוֹנִים, זָכָר תְּמִים תְּקָרִיב לְרְצוֹנִים, נְמָה יוֹנֵת אֶלֶם: תִּאֲסְרֵנִי לְזַבַּח, בְּעִבְתֵּימִם עַד קִרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ, יְדֵי וְרַגְלֵי לִי תִאֲסֶר, פֶּן אֲחַלֵּל הַזֶּבֶחַ וְאֶחְסֶר, מִדְּאֲגַת בְּעוֹת חֲסָתִי לְכַבֹּדְךָ, אֲמַרְתִּי פְּדָד אֲכַבְּדֶךָ.

רב הנסתר

מאמר חד"ל או מעשה רב בנושאי מצוות כיבוד הורים נטמנו בתמונה, גלו ושלחו לנו, ואולי תזכו בפרסים!

horeinuorg@gmail.com
או בפקס: 077-6021640

פתרון חידת 'רב הנסתר' לפרשת נצבים וילך: "לא יראה אדם את אביו ואת אמו כשהם הולכים בבגדים בלויים, אלא ילבישם בבגדים נאים. אם מלביש אדם את עצמו בחמשה מנה, ילביש את אביו ואת אמו בעשרה מנים, וכן יבחר להם כל הדרכים הטובים." (תנא דבי אליהו רבא פרק כז)

הודעה תשלח לפותרים נכונה שעלו בגורל.

1. ר"ה ט"ז. 2. בראשית רבה (וילנא) פרשת וירא פרשה נו' 3. פרקי דרבי אליעזר ל"א 4. תנא דבי אליהו רבה כ"ו 5. בס' רשויות לחתן (הוצ' שוקן ת"א תרצ"ז) עמ' כ"ט

"ר' יהודה אומר כיון שהגיע החרב על צווארו פרחו ויצאה נפשו של יצחק וכיון שהשמיע קולו מבין הכרובים ואמר לו אל תשלח ירך, נפשו חזרה לגופו וקם ועמד יצחק על רגליו וידע יצחק שכך המתים עתידים להחיות ופתח ואמר ברוך אתה ה' מחיה המתים" בספר "מאה שערים" לרבנו אלקנה קפסאלי, מביא שיצחק זכה לאחר מכן בשדה ב'מאה שערים' בזכות מצוות 'כיבוד אב' ומוסיף שם המחבר, שברכת שמים זו מיועדת לכל מי שנזהר במצוות 'כבוד אב ואם' והיא מזומנת לאורך כל הדורות לכל מי שיקיים את המצווה בשלמות.

בילקוט שמעוני² מביא את ענין 'כיבוד אב ואם' כהבטחה הגדולה לאדם ולומד את זה מ'כיבוד אב' של יצחק בזמן העקידה: כבד את אביך קיימו יצחק בשעה שהיה מושלך לפני אביו כשה לטבח יובל, אמר יצחק לאביו: אבא, קשור שתי ידי ושתי רגלי, שלא אבעט אותך ונמצאתי מחלל מצות "כָּבֵד". וכן, "כל המבקש ימים ושנים ועושר ונכסים וכבוד וחיים בעולם הזה וחיים רבים לעולם הבא יעשה רצון אביו שבשמים ויכבד אביו ואמו".

השכר המופלא של יצחק בעבור כבוד אב בעת העקידה

חז"ל אומרים בפרקי דרבי אליעזר¹ שיצחק זכה לתחיית המתים בחייו, וזהו למען יאריכון ימיך המובטח בפסוק. אמר יצחק לאביו אבא קשור לי שתי ידי ושתי רגלי שלא אבעט אותך ונמצאתי מחלל כבוד אב. וקשר שתי ידיו ושתי רגליו ועקדו על גבי המזבח ואמץ את שתי זרועותיו ואת שתי ארכובותיו עליו וערך את האש ואת העצים ושלח ידו ולקח את המאכלת וככה גדול הגיש את מנחתו ואת נסכו. והקב"ה יושב ורואה האב מעקיד בכל לב והבן נעקד בכל לבו ומלאכי השרת צועקים ובוכים שנאמר הן אראלים צעקו חוצה. ואמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה ריבון כל העולמים נקראת רחום וחנון, מי שרחמיו על מעשיו רחם על יצחק שהוא אדם ובן אדם ונעקד לפניך כבהמה אדם ובהמה תושיע ה' שנאמר צדקתך כהררי אל משפטיך תהום רבה אדם ובהמה תושיע ה'.

1. ל"א 2. פרשת ואתחנן רמז תת"ל, ובבראשית כ"ב

ניתן להפנות שאלות ליועצי 'הורינו'
עבור מדור זה בכתובת דוא"ל המופיעה
בגב הגיליון. סודיות מובטחת.

והשיב לב שאלות ותשובות משולחנם של יועצים רבניים ומטפלים

שלום וברכה. אנחנו עומדים ימים ספורים לפני יום הדין יום ראש השנה, וכמדי שנה בשנה אני לא יודע מה לעשות עם השאלה החוזרת על עצמה. אבא רוצה שאגיע מהישיבה להתפלל עמו בבית הכנסת השכונתי ולהיות עם המשפחה ביום ראש השנה, ואילו אני שואף להיות בישיבה הקדושה ולזכות להתעלות באווירה המיוחדת והמרוממת המצויה כאן. האם יש דבר דומה לרוממות כזאת?

מה גם, שהאווירה הרוחנית כאן מחזקת אותי מאוד גם לקראת השנה הבאה ולכאורה יש בכך תועלת רוחנית גדולה. אז עד כמה אני צריך לוותר על העליה הרוחנית שלי עבור עניין משפחתי גרידה שההורים שלי רוצים שאשב איתם יחד לשולחן ליל ראש השנה ונחייך כולנו כמו ביו"ט רגיל. בשנים האחרונות היו שנים שהגעתי הביתה לימי ראש השנה והרגשתי אחרי זה החמצה גדולה שלא הייתי בישיבה, והיו שנים שלא הגעתי הביתה אבל היה לי עדיין טעם מר בפה של אי כיבוד הוריי היקרים. מה אעשה כדי לא לפגוע בהורי מצד אחד, ומצד שני לא לפספס את העליה הרוחנית של ראש השנה בישיבה.

מצווה למלא את רצונם וזו היא ההתעלות הגדולה ביותר. אתה כותב שבעבר בפעמים שנשארתי בבית הרגשתי תחושת החמצה. אבל יתכן שזה בגלל שהיית עסוק מאוד במה קורה כעת בישיבה, ואיך האווירה בישיבה וכו' אבל תחשוב לעצמך, הקב"ה זימן לך את ההורים האלו עם הדעה הזאת שלהם, מה הוא רוצה ממך? תתמקד בהתחזקות הרוחנית שלך כאן, במקום המרוחק כל כך מהיכל בית המדרש, ובכל זאת קרוב מאוד לרצון הקב"ה. בהצלחה רבה וכתובה וחימה טובה

צריך לדעת שאווירה מרוממת ורוחנית היא חשובה מאוד, ונותנת כלי גדול בידי אדם כדי להתרומם טפח מעל הקרקע, ובמיוחד בימים נעלים אלו. אבל היא לא העיקר. צריך לזכור שעיקר העיקרים זה קיום התורה והמצוות בהידור, וביותר - מצוות עשה דאורייתא של כיבוד הורים. נכון, אפשר לשכנע ואפשר לדבר בכבוד ולהסביר. אפשר גם למצוא פשרה כמו למשל לבוא לבית בחג אבל להתפלל במקום אחר, סמוך, עם אווירה יותר מרוממת. אבל אחרי הכל אם ההורים רוצים אחרת,

מה הוא מחפש, ואמר לו שאביו הלך לקנות... (איני יודע על סמך אמר זאת, מן השמים הכניסו לו את הדיבורים הללו) והאיש הביאו לחנות 'הצלחה' הקרובה לאותו מקום באותו רגע שגם אני נכנסתי לשם.

מששבה רוחי בקרבי, עשיתי חשבון, אילו לא הלכתי לבית אבי, בוודאי לא הייתי מגיע לאזור של 'הצלחה' (ורק בזכות שעליתי לבית אבי שהוא באותו אזור הייתי שם) ומי יודע מה היה עולה בגורל בני בסביבת הגויים, מתי ואיך היינו מוצאים אותו, אחרי שעות של עגמת נפש וכו', וגם, אילו לא היה אבי מעב את אותי 'סתם' בדברים של 'מה בכך', כבר הייתי מזמן מסיים את הקניה ב'הצלחה', ורק בזכות שאבי עיכב אותי... במשך ג' רבעי שעה, הגעתי ברגע המדויק שהכריז את שם בני.

(באר הפרשה)

סיפור מן הגר"ח קנייבסקי זצ"ל, לאחר שסיימתי את כתיבת הפירוש 'השם אורחותיו' לספר ארחות חיים, כתבתי את ההגהות עליו כדי לשלוח אותן לבית הדפוס, אלא שאז שכבתי חולה במיטתי ולא יכולתי לגשת לבית הדפוס.

באותו זמן נכנס אבי זצ"ל לבקרני בחוליו, ובין הדברים סיפר לי שהוא הולך לבית הדפוס עם ההגהות על ספרו שלו. סיפרתי לו כי גם לי יש הגהות לספר שסיימתי לכתוב, וכאשר שמע זאת אמר לי שאתן לו אותן, והוא יעבירן למדפיס. עשיתי כדבריו, ומסרתי לו את ההגהות, והוא העבירן לבית הדפוס. אבל למרבה הפלא אך זמן ההדפסה של הספר כמה שנים - דבר לא מקובל ולא שגרתי, כשדברתי על כך עם אבא זצ"ל, אמר לי ההדפסה התעכבה כי שלחת עמי את ההגהות לבית הדפוס. שאלתי אותו, הרי לא בקשתי מאבא לשלוח את ההגהות רק ספרתי עליהן והאבא בקש מעצמו שאמסרם לו, ענה לי אבא בכל זאת לא היית צריך לשלוח על ידי (דרך שיחה).

ומספר הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א: שמעתי מבעל העובדה המופלאה, אברך משכמו ומעלה, מה שראה בעיניו את קיום הבטחת הקרא 'כבד את אביך ואת אמך... למען ייטב לך', וכך הוא מספר: לפני כמה שנים נסעתי לחודש ניסן מביתי שבעיר התורה בני ברק, לשהות בחג החרות בצל ההורים הדרים בעיירה מאנסי ניו יורק. בית האכסניה שלי היה סמוך לביהמ"ד סאטמאר (בסמיכות לרחוב מיפל אווניו). באסרו חג פסח בהתקרב זמני לחזור הביתה לארה"ק, ראיתי שנשאר לי שעה אחת עד צאתי מן העיר, וחכתי בדעתי לגשת אל ציון הקודש של הרה"ק מרימניץ

, או לעלות לבקר שוב את אבי. והכרעתי בעצמי לקיים כיבוד אב, עליתי למעונו, כשחשבתי שאתעכב שם דקות ספורות, אך משום מה החל אבי לבקש ממני עזרה בעניין פלוני, לסדר כאן ולעלות שם, מה אומר ומה אדבר (בעוונותי הרבים) היה נראה לי שהוא מבקש ממני דברים של מה בכך, ובכל זאת עשיתי הכל בסבר פנים יפות, ועזרתי לו ככל שנתבקשתי, עד שגמרתי וקבלתי ממנו ברכת הדרך ויצאתי מביתו.

בצאתי ראיתי על השעון שיש לי עדיין רבע שעה פנויה, על כן ירדתי בהמשך

רחוב מיפל לחנות 'הצלחה גארסערי', מאחר שחיפשתי כבר בכמה חנויות איזה דבר מאכל שהייתי צריך לבני ולא מצאתי כיוון שהוא חמץ ועדיין לא הגיע לחנויות האחרות. והנה לפליאתי, מיד בהיכנסי שמה, שמעתי מכריזים בקול (ברמקול) האם יש כאן מישהו שקוראים לו בשם ש... והיה זה שם משפחתי (שם משפחתי אינו נפוץ מאד), נגשתי מיד לאופיס, ולתדהמתי מצאתי שם את בני הקטן, אשר בקושי מלאו שש שנים, ואחר בירור הבנתי שהילד יצא מהבית - ושוטט בעיר שאיננה מוכרת לו כשגם שפת הענגליש איננה מוכרת לו, הוא ירד את כל רחוב מיפל אווניו, וכבר עבר את הצלחה גראסערי, ונכנס לאזור שבו דרים גויים רבים, ובנס עבר שם איש מבני ישראל, ששאלו

לעילוי נשמת
מנחם מנדל בן יהושע דב
טויבא בת גרשון דוד

לרפואה שלמה
אליעזר לוי בן רייכל
ברוך מנחם יקותיאל בן חנה

לזרע של קיימא
בעילום שם

לזיווג
נעמי בת נחמה

להצלחה וס"ד
אהרון פייבל בן רבקה אסתר

הורינו
הורים מן הלב

יו"ל ע"י ארגון הורינו לחיזוק מצוות כיבוד אב ואם
בנשיאות מרן הגה"צ רבי אורי וייסבלום שליט"א ובהכוונת גדולי ישראל
ע"ר 580780617 | רח' יוסלה רוזנבלט 2 ירושלים.

תרומות יתקבלו בברכה. אפשרויות הנצחה בעלון ובכלל פעולות הארגון לע"נ הוריים או יקיריכם ולזכות פרנסה והצלחה, זש"ק וזיווג - למען ייטב לך!

לקבלת גיליון הורינו השבועי במייל כתבו לנו "צרפו אותי" לכתובת המייל, וכן לפניות בנושאי תוכן, פתרון חידת 'רב הנסתר' ולפרסום סיפורים אישיים
בנושאי כיבוד הורים: horeinuorg@gmail.com | או בפקס: 077-6021640 | dedications@horeinu.org